

V I Lenin

Socialismen och kriget (RSDAP:s hållning till kriget)

Juli-augusti 1915

Förord till första (utländska) upplagan

Kriget har redan pågått ett år. Alldeles i början av kriget definierade vårt parti sin inställning till det i ett manifest från centralkommittén, vilket skrevs i september 1914 och offentliggjordes (sedan det sänts till CK-medlemmarna och vårt partis ansvariga representanter i Ryssland och deras samtycke erhållits) den 1 november 1914 i nr 33 av vårt partis huvudorgan Sotsial-Demokrat. Senare publicerades i nr 40 (den 29 mars 1915) de på Bernkonferensen antagna resolutionerna, vilka mer exakt framställer våra principer och vår taktik.

För närvarande tilltar den revolutionära stämningen bland massorna i Ryssland tydligt. I andra länder märks överallt tecken på samma företeelse, trots att proletarietets revolutionära strävanden undertrycks av de flesta officiella socialdemokratiska partierna, vilka tagit ställning för sina regeringar och sin bourgeoisie. Detta sakförhållande gör det särskilt nödvändigt att ge ut en broschyr, som sammanfattar den socialdemokratiska taktiken beträffande kriget. Vi trycker helt om de nämnda partidokumentet och förser dem med korta förklaringar, varvid vi bemödar oss att beakta alla de huvudargument för den borgerliga och för den proletära taktiken, som förts fram i skrifter och på partimöten.

Förord till andra upplagan

Denna broschyr skrevs sommaren 1915 omedelbart före Zimmerwaldkonferensen. Den kom också ut på tyska och på franska och återgavs i sin helhet på norska i den norska socialdemokratiska ungdomens organ. Den tyska upplagan av broschyren infördes illegalt till Tyskland – till Berlin, Leipzig, Bremen m fl städer, där den spreds illegalt av zimmerwaldvänsterns anhängare och av Karl Liebknechts grupp. Den franska upplagan trycktes illegalt i Paris och spreds där av franska zimmerwaldanhängare. Den ryska upplagan kom till Ryssland i ett mycket begränsat antal, och i Moskva skrev arbetare av den för hand.

Vi trycker nu om denna broschyr i dess helhet, som ett dokument. Läsaren bör hela tiden hålla i minnet, att broschyren skrevs i augusti 1915. Särskilt bör detta beaktas vid de avsnitt som handlar om Ryssland – Ryssland var vid den tiden ännu det tsaristiska, romanovska Ryssland.

Tryckt i 1918 års utgåva av broschyren

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 26, s 310

Kapitel I. Socialismens principer och kriget 1914-15

Socialisternas hållning till kriget

Socialisterna har alltid fördömt krig mellan folken som en barbarisk och bestialisk sak. Men vår inställning till kriget är principiellt annorlunda än de borgerliga pacifisternas (anhängare och förkunnare av fred) och anarkisternas. Från de förstnämnda skiljer vi oss därigenom att vi förstår det ofrånkomliga sambandet mellan kriget och klasskampen inom ett land, att vi förstår att kriget inte kan avskaffas utan att klasserna avskaffas och socialismen byggs upp; vi skiljer oss från dem också därigenom att vi helt erkänner det legitima, det framstegsvänliga och nödvändiga i inbördeskrig, dvs krig som förs av en förtryckt klass mot den förtryckande, av slavarna mot slavägarna, av de livegna bönderna mot godsägarna, av lönarbetarna mot bourgeoisin. Vi marxister skiljer oss både från pacifisterna och från anarkisterna därigenom

att vi anser det nödvändigt att studera varje krig för sig historiskt (utifrån Marx' dialektiska materialism). I historien har det flera gånger förekommit krig, vilka trots alla fador, grymheter, olyckor och lidanden, som oundvikligt åtföljer varje krig, varit progressiva, dvs har gagnat mänsklighetens utveckling, eftersom de bidragit till att krossa särskilt skadliga och reaktionära institutioner (exempelvis självhärskardömet eller livegenskapen) och de mest barbariska despoterna i Europa (den turkiska och den ryska). Därför är det nödvändigt att granska just det nuvarande krigets historiska särdrag.

De historiska typerna av den nya tidens krig

Den stora franska revolutionen inledde en ny epok i mänsklighetens historia. Från den tiden och fram till Pariskommunen, från 1789 till 1871, utgjorde de borgerligt progressiva, nationella frihetskrigen en av krigstyperna. Med andra ord: dessa krigs huvudinnehåll och historiska betydelse var att störta absolutismen och feodalismen, att undergräva dem, att kasta av ett främmande ok. Därför var de progressiva krig, och alla ärliga, revolutionära demokrater och likaså alla socialister önskade under *sådana* krig alltid framgång åt det land (dvs den bourgeoisie), som bidrog till att störta eller undergräva de farligaste stöden för feodalismen, absolutismen och förtrycket av andra folk. Frankrikes revolutionära krig exempelvis innehöll ett element av plundring och erövring av främmande områden rån fransmännens sida, men detta ändrar inte på något sätt den grundläggande historiska betydelsen av dessa krig, som krossade och skakade feodalismen och absolutismen i hela det gamla, i livegenskapens bojor smidda Europa. Under fransk-tyska kriget plundrades Frankrike av Tyskland, men detta ändrar inte den grundläggande historiska betydelsen av detta krig, vilket befriade tiotals miljoner av det tyska folket från feodal splittring och från det förtryck som utövades av två despoter, en ryske tsaren och Napoleon III.

Skillnaden mellan angreppskrig och försvarskrig

Tidsskedet 1789-1871 efterlämnade djupa spår och revolutionära minnen. Innan feodalismen, absolutismen och det främmande förtrycket hade störtats, kunde det inte ens vara tal om att utveckla proletär kamp för socialism. När socialisterna talade om det berättigade i "försvarskrig" med hänsyn till kriget under en *sådan* epok, avsåg de alltid just dessa mål, som gick ut på revolution mot medeltid och livegenskap. Med "försvarskrig" förstod socialisterna alltid ett i denna mening "rättfärdigt" krig (som Wilhelm Liebknecht en gång uttryckte sig). Endast i denna mening har socialisterna erkänt och erkänner även nu "fosterlandsförsvaret" eller "försvarskriget" som berättigat, progressivt och rättfärdigt. Om exempelvis Marocko i morgon skulle förklara krig mot Frankrike, Indien mot Storbritannien, Persien eller Kina mot Ryssland osv, så skulle detta vara "rättfärdiga" krig, "försvarskrig", *oavsett* vem som vore den angripande parten, och varje socialist skulle önska att de förtryckta, avhängiga, icke likaberättigade staterna segrade över de förtryckande, förslavande och rovgiriga "stor"-makterna.

Men föreställ er att en slavägare, som hade 100 slavar, låg i krig med en slavägare, som hade 200 slavar, för en "rättvisare" omfördelning av slavar. Det är klart att om man i ett sådant fall tillämpade begreppet "försvarskrig" eller "fosterlandsförsvaret", skulle det vara historiskt felaktigt och i praktiken helt enkelt vara ett bedrägeri från smarta slavägarers sida mot det enkla folket, kälkborgarna, den okunniga massan. Just så förs folken bakom ljuset med hjälp av "nationell" ideologi och begreppet fosterlandsförsvaret av den nuvarande, imperialistiska bourgeoisie i våra dagars krig mellan slavägarna för att befästa och stärka slaveriet.

Det nuvarande kriget är ett imperialistiskt krig

Nästan alla erkänner att det nuvarande kriget är ett imperialistiskt krig, men för det mesta förvränger man detta begrepp eller tillämpar det endast på den ena sidan eller smusslar likväl in möjligheten av att detta krig skulle ha betydelsen av ett borgerligt progressivt, nationellt frihetskrig. Imperialismen är kapitalismens högsta utvecklingsstadium, nått först under 1900-talet. Det har blivit trångt för kapitalismen i de gamla nationalstaterna, men hade de inte bildats så hade den inte kunnat störta feodalismen. Kapitalismen har utvecklat koncentrationen så till den grad, att syndikat, truster och förbund av kapitalistiska miljardärer slagit under sig hela industrigrenar och att nästan hela jordklotet är uppdelat mellan dessa "kapitalfurstar" antingen i form av kolonier eller genom att främmande länder med tusentals trådar snärjts in av den finansiella utsugningen. Den fria handeln och konkurrensen har ersatts av strävan efter monopol, efter erövring av områden för kapitalinvestering, för utförsel av råvaror från dem osv. Från nationernas befriare, som kapitalismen var i kampen mot feodalismen, har den imperialistiska kapitalismen blivit nationernas största förtryckare. Från att tidigare ha varit framstegsvänlig har kapitalismen blivit reaktionär, den har utvecklat produktivkrafterna till den grad, att mänskligheten står inför alternativet att antingen övergå till socialism eller att under årtal och rentav årtionden uppleva "stor"-makternas väpnade kamp för att på konstlad väg bevara kapitalismen med hjälp av kolonier, monopol, privilegier och nationellt förtryck av alla slag.

Kriget mellan de största slavägarna för att bevara och befästa slaveriet

För att klargöra imperialismens betydelse skall vi anföra exakta uppgifter om världens uppdelning mellan de stora (dvs i storstilad plundring framgångsrika) makterna:

Världens uppdelning mellan de "stora" slavägarmakterna:

	Kolonier		1914		Moderländer		Sammanlagt	
	1876		1914		1914			
	km ²	Inv.	km ²	Inv.	km ²	Inv.	km ²	Inv.
"Stormakter"	i miljoner		i miljoner		i miljoner		i miljoner	
England	22,5	251,9	33,5	393,5	0,3	46,5	33,8	440,0
Ryssland	17,0	15,9	17,4	33,2	5,4	136,2	22,8	169,4
Frankrike	0,9	6,0	10,6	55,5	0,5	39,6	11,1	95,1
Tyskland	-	-	2,9	12,3	0,5	64,9	3,4	77,2
Japan	-	-	0,3	19,2	0,4	53,0	0,7	72,2
USA	-	-	0,3	9,7	9,4	97,0	9,7	106,7
Sex "stormakter"	40,4	273,8	65,0	523,4	16,5	437,2	81,5	960,6
Kolonier som <i>inte</i> tillhör stormakterna (Utan Belgien, Holland o. a. stater)			9,9	45,3			9,9	45,3
Tre "halvkoloniala" länder (Turkiet, Kina och Persien)							14,5	361,2
			<i>Sammanlagt</i>				105,9	1.367,1
Övriga stater och länder							28,0	289,9
Hela jordklotet (utom polarområdet)							133,9	1.657,0

Härav framgår hur de folk, som åren 1789-1871 till största delen gick i spetsen för de andra i kampen för frihet, numera, efter 1876, på basis av en högt utvecklad och "övermogen" kapitalism förvandlats till förtryckare och förslavare av de flesta invånare och nationer på hela

jordklotet. Från 1876 till 1914 har de sex ”stor”-makterna roffat åt sig 25 miljoner kvadratkilometer, dvs en yta som är 2,5 gånger så stor som hela Europa! Sex makter håller *över en halv miljard* (523 miljoner) invånare i kolonierna förslavade. Fyra invånare i ”stor”-makterna motsvaras av fem invånare i ”deras” kolonier. Och alla vet, att kolonierna har erövrats med eld och svärd, att koloniernas befolkning behandlas som djur och utsugs på tusen sätt (genom kapitalexport, koncessioner etc, genom bedrägeri vid varuförsäljning, genom att den underställs den ”härskande” nationens myndigheter osv i samma stil). Den brittiska och den franska bourgeoisin bedrar folket, då de påstår sig föra krig för folkens och Belgiens frihet – i själva verket för de krig för att kunna behålla de kolonier som de hejdlöst roffat åt sig. De tyska imperialisterna skulle genast släppa Belgien osv, om briterna och fransmännen ”kristligt” delade sina kolonier med dem. Det säregna i läget består i att i detta krig avgörs koloniernas öden genom ett krig på kontinenten. Ur den borgerliga rättvisans och den nationella frihetens (eller nationernas existensrätts) synpunkt borde Tyskland ovillkorligen ha rätt mot Storbritannien och Frankrike, ty det har blivit ”förfördelat” ifråga om kolonierna, dess fiender förtrycker ojämförligt fler nationer än det självt, och hos dess bundsförvant Österrike åtnjuter de förtryckta slaverna utan tvivel större frihet än i Tsarrysland, detta verkliga ”folkens fängelse”. Men Tyskland självt för inte krig för att befria nationerna utan för att förtrycka dem. Det är inte socialisternas sak att hjälpa den yngre och starkare rövaren (Tyskland) att plundra de äldre och övermättade rövare. Socialisterna bör utnyttja kampen mellan rövare för att störta dem alla. I detta syfte bör socialisterna framför allt säga folken sanningen, nämligen att detta krig i trefaldig mening är ett krig mellan slavägarna för att befästa slaveriet. Det är för det första ett krig för att befästa koloniernas trældom genom en ”rättvisare” uppdelning och en fortsatt, mer ”solidarisk” utsugning av dem; för det andra för att stärka förtrycket över främmande nationaliteter inom ”stor”-makterna själva, ty *både* Österrike och Ryssland (Ryssland i mycket högre och värre grad än Österrike) upprätthåller sin makt endast genom detta förtryck, som de förstärker genom kriget; för det tredje för att befästa och förlänga löneslaveriet, ty proletariet är splittrat och kuvat, medan kapitalisterna har fördel härav, eftersom de profiterar på kriget, underblåser de nationella fördomarna och stärker reaktionen, som rest huvudet i alla länder, även de friaste och mest republikanska.

”Kriget är en fortsättning på politiken med andra [nämligen våldsamma] medel”

Detta bevingade uttryck härstammar från von Clausewitz, en av de mest djuplodande författarna om krigsfrågor. Marxisterna har med rätta alltid betraktat denna sats som den teoretiska grundvalen för åsikterna om varje givet krigs betydelse. Marx och Engels bedömde ständigt de olika krigen just ur denna synpunkt.

Tillämpa denna åsikt på det nuvarande kriget. Ni ser då, att regeringarna och de härskande klasserna i Storbritannien och Frankrike, i Tyskland och Italien, i Österrike och Ryssland under årtionden, ja nästan ett halvt sekel, har bedrivit en politik som går ut på att plundra kolonier, förtrycka främmande nationer och undertrycka arbetarrörelsen. Just denna, och endast denna, politik fortsätts i det nuvarande kriget. Bland annat i Österrike och i Ryssland har politiken såväl i fredstid som i krigstid gått ut på att förslava och inte att befria nationerna. I Kina, Persien, Indien och andra avhängiga länder däremot har vi under de senaste årtionden bevittnat en politik, som går ut på att väcka tiotals och hundratals miljoner människor till ett nationellt liv, att befria dem från de reaktionära ”stor”-makternas förtryck. På en sådan historisk grundval kan kriget också i dag vara ett borgerligt progressivt, ett nationellt frihetskrig.

Det räcker med att kasta en blick på det nuvarande kriget ur den synpunkten, att det utgör en fortsättning på ”stor”-makternas och deras tongivande klassers politik för att genast se hur

flagrant antihistorisk, förljugen och hycklande den åsikten är, att det går att rättfärdiga "fosterlandsförsvarets" idé i detta krig.

Belgiens exempel

Socialchauvinisterna inom trippel- (numera kvadruppel-) ententen (i Ryssland Plechanov & Co) åberopar sig med förkärlek på Belgiens exempel. Men detta exempel talar emot dem. De tyska imperialisterna kränkte skamlöst Belgiens neutralitet, vilket krigförande stater, som vid behov trampar *alla* fördrag och förpliktelser under fötterna, alltid och överallt har gjort. Låt oss anta att alla stater, som är intresserade av att de internationella fördragen efterlevs, förklarade krig mot Tyskland och ställde krav på att Belgien skulle bli fritt och gottgöras. I detta fall skulle socialisterna naturligtvis sympatisera med Tysklands fiender. Men saken är just den, att "trippel- [och kvadruppel-] ententen" *inte* för krig för Belgiens skull – detta är mycket väl känt, och endast hycklare söker dölja det. Storbritannien plundrar Tysklands kolonier och Turkiet, Ryssland plundrar Galizien och Turkiet, Frankrike vill ha Elsass-Lothringen och tom västra Rhenstranden; med Italien har ett fördrag om delning av bytet (Albanien, Mindre Asien) ingåtts; med Bulgarien och Rumänien pågår också köpslagan om bytets delning. I det nuvarande kriget mellan de nuvarande regeringarna är det *omöjligt* att hjälpa Belgien *på annat sätt* än genom att hjälpa till att strypa Österrike eller Turkiet osv! Vad har detta med "fosterlandsförsvaret" att göra?? Här består just särdraget hos det imperialistiska kriget, kriget mellan reaktionärt borgerliga regeringar, som historiskt överlevt sig själva, ett krig som förs för att undertrycka andra nationer. Den som rättfärdigar deltagandet i detta krig, han förevisar det imperialistiska förtrycket av nationerna. Den som förordar att regeringarnas nuvarande svårigheter skall utnyttjas för kamp för den sociala revolutionen, han försvarar verkligen alla nationers verkliga frihet, som kan genomföras endast under socialismen.

För vad krigar Ryssland?

I Ryssland har den kapitalistiska imperialismen av senaste typ helt kommit till uttryck i tsarismens politik mot Persien, Manchuriet och Mongoliet, men överhuvudtaget är det den militära och feodala imperialismen som dominerar i Ryssland. Ingenstans i världen är majoriteten av landets befolkning så undertryckt som i Ryssland: storryssarna utgör endast 43 procent av befolkningen, dvs mindre än hälften, men alla de andra är såsom utbördingar rättslösa. Av Rysslands 170 miljoner invånare är *cirka 100 miljoner* förtryckta och rättslösa. Tsarismen för krig för att erövra Galizien och slutgiltigt strypa ukrainarnas frihet, för att erövra Armenien, Konstantinopel m m. Tsarismen ser i kriget ett medel att avleda uppmärksamheten från det stigande missnöjet inom landet och undertrycka den växande revolutionära rörelsen. För närvarande motsvaras i Ryssland två storryssar av två eller tre rättslösa "utbördingar": genom kriget bemödar sig tsarismen att öka antalet av Ryssland förtryckta nationer, att förstärka undertryckandet av dem och därmed lamslå även storryssarnas egen frihetskamp. Möjligheten att förtrycka och plundra andra folk fördjupar den ekonomiska stagnationen, ty i stället för att utveckla produktivkrafterna är den halvfeodala utsugningen av "utbördingarna" ofta en inkomstkälla. För Rysslands vidkommande har kriget sålunda en utpräglad reaktionär och frihetsfientlig karaktär.

Vad är socialchauvinism?

Socialchauvinism innebär att försvara "fosterlandsförsvarets" idé i det nuvarande kriget. Konsekvensen av denna idé är vidare att man skall inställa klasskampen under kriget, rösta för krigskrediter osv. I själva verket bedriver socialchauvinisterna en antiproletär, borgerlig politik, ty i verkligheten förfäktar de inte "fosterlandsförsvaret" i betydelsen av kamp mot utländskt förtryck utan "rätt" för de ena eller andra "stor"-makterna att plundra kolonier och

förtrycka andra folk. Socialchauvinisterna upprepar det borgerliga bedrägeriet mot folket att kriget förs för att försvara nationernas frihet och existens, och därmed går de över på bourgeoisins sida mot proletariatet. Till socialchauvinisterna hör både de, som försvarar och skönmålar regeringarna och bourgeoisin i en av de krigförande statsgrupperna, och de som i likhet med Kautsky tillerkänner socialisterna i alla krigförande stater lika rätt att ”försvara fosterlandet”. Då socialchauvinismen i verkligheten går ut på att försvara den ”egna” imperialistiska bourgeoisins (eller överhuvudtaget varje imperialistisk bourgeois) privilegier, förmåner, plundringar och våldshandlingar, innebär den ett fullständigt förräderi mot alla socialistiska uppfattningar och mot det beslut som togs vid den internationella socialistiska kongressen i Basel.

Baselmanifestet

Det manifest om kriget, som enhälligt antogs i Basel 1912, avser just det krig mellan Storbritannien och Tyskland jämte deras nuvarande bundsförvanter, som också bröt ut 1914. Manifestet förklarar direkt, att inget folkintresse kan rättfärdiga ett krig, som förs ”till förmån för kapitalisternas profit och dynastiernas ärelystnad” på grundval av stormakternas imperialistiska rövarpolitik. Manifestet förklarar direkt, att kriget är farligt ”för regeringarna” (alla utan undantag), konstaterar deras fruktan för ”en proletär revolution” och hänvisar med största bestämdhet till det exempel, som kommunen 1871 och händelserna i oktober—december 1905 erbjuder, *dvs revolutionens och inbördeskrigets exempel*. Baselmanifestet fastställer sålunda just för det nuvarande kriget den taktik som i internationell skala bör tillämpas i arbetarnas revolutionära kamp mot de egna regeringarna, den proletära revolutionens taktik. Baselmanifestet upprepar de ord i Stuttgartresolutionen, där det sägs att socialisterna i händelse av ett krigsutbrott måste utnyttja den därigenom framkallade ”ekonomiska och politiska krisen” för att ”påskynda kapitalismens fall”, dvs utnyttja regeringarnas av kriget förorsakade svårigheter och massornas vrede till gagn för den socialistiska revolutionen.

Socialchauvinisternas politik – att rättfärdiga kriget med borgerligt frihetliga synpunkter, att godta ”fosterlandsförsvaret”, rösta för krediter, inträda i regeringar etc, etc – är ett direkt förräderi mot socialismen vilket, som vi längre fram skall få se, förklaras endast med att opportunisten och den nationalliberala arbetarpolitiken segrat inom de flesta europeiska partierna.

Falska hänvisningar till Marx och Engels

De ryska socialchauvinisterna (med Plechanov i spetsen) åberopar sig på Marx’ taktik under kriget 1870; de tyska socialchauvinisterna (av typen Lensch, David & Co) åberopar sig på Engels’ uttalanden 1891 om de tyska socialisternas plikt att försvara fosterlandet i händelse av ett krig mot Ryssland och Frankrike tillsammans; socialchauvinisterna av Kautskys typ slutligen, vilka vill anpassa och legalisera den internationella chauvinismen, åberopar sig på att Marx och Engels, trots att de fördömde kriget, likväl från 1854-55 till 1870-71 och 1876-77 ständigt tog parti för den ena eller andra krigförande staten så snart kriget en gång brutit ut.

Alla dessa hänvisningar är upprörande förvrängningar av Marx’ och Engels’ åsikter för att behaga bourgeoisin och opportunisterna, precis på samma sätt som anarkisterna Guillaume & Co:s skrivelser förvränger Marx’ och Engels’ åsikter för att rättfärdiga anarkismen. Kriget 1870-71 var historiskt sett ett progressivt krig från Tysklands sida till dess Napoleon III besegrats, ty denne hade tillsammans med tsaren i många år förtryckt Tyskland genom att stödja den feodala splittringen i detta land. Men så snart kriget övergick till plundring av Frankrike (annexionen av Elsass-Lothringen), fördömde Marx och Engels avgjort tyskarna. Dessutom godkände Marx och Engels i början av detta krig Bebel och Liebknechts vägran att rösta för krediter och rådde socialdemokratinnen att inte förena sig med bourgeoisin utan att

förfäktat proletariats självständiga klassintressen. Att överföra bedömningen av detta borgerligt progressiva och nationella frihetskrig på det nuvarande imperialistiska kriget betyder att våldföra sig på sanningen. Detsamma gäller i än högre grad om kriget 1854-55 och alla andra krig under 1800-talet, då den moderna imperialismen inte fanns, då det inte förelåg mogna objektiva förutsättningar för socialismen och inga socialistiska masspartier i något av de krigförande länderna, dvs att just de förutsättningar saknades, från vilka Baselmanifestet härledde "den proletära revolutionens" taktik i samband med ett krig mellan stormakterna.

Den som nu åberopar sig på Marx' ställningstagande till kriget under den *framstegsvänliga* bourgeoisins epok och glömmer Marx' ord "Arbetarna har intet fosterland" – ord som hänför sig just till den reaktionära, utlevade bourgeoisins epok, till den socialistiska revolutionens epok – förvränger skamlöst Marx och ersätter den socialistiska uppfattningen med den borgerliga.

Andra internationalens sammanbrott

All världens socialister förklarade högtidligt i Basel år 1912, att de ansåg det kommande europeiska kriget som ett "brottsligt" och ärkerekationärt verk av *alla* regeringar, vilket måste påskynda sammanbrottet för kapitalismen genom att oundvikligt framkalla en revolution mot den. Kriget kom och krisen bröt ut. I stället för en revolutionär taktik betjänade sig de flesta socialdemokratiska partierna av en reaktionär taktik och tog ställning för sina regeringar och sin bourgeois. Detta förräderi mot socialismen betyder sammanbrott för Andra internationalen (1889-1914), och vi måste göra klart för oss vad som varit orsaken till detta sammanbrott, vad som frambringat socialchauvinismen och vad som gett den kraft.

Socialchauvinismen är höjden av opportunism

Under Andra internationalens hela epok pågick överallt inom de socialdemokratiska partierna en kamp mellan den revolutionära och den opportunistiska flygeln. I en rad länder skedde en sprängning längs denna linje (i Storbritannien, Italien, Nederländerna och Bulgarien). Ingen enda marxist tvivlade på att opportunismen är uttryck för en borgerlig politik inom arbetarrörelsen, uttryck för småbourgeoisins intressen och intressena hos förbundet mellan en högst obetydlig minoritet av förborgerligade arbetare och "deras" bourgeois, vilket riktar sig mot proletärmassornas, de förtryckta massornas intressen.

De objektiva förhållandena i slutet av 1800-talet stärkte särskilt opportunismen genom att de förvandlade utnyttjandet av den borgerliga legaliteten till kryperi för den, skapade ett litet skikt av byråkrater och aristokrater inom arbetarklassen och drog in många småborgerliga "medlöpare" i de socialdemokratiska partiernas led.

Kriget påskyndade denna utveckling och förvandlade opportunismen till socialchauvinism och opportunisternas hemliga förbund med bourgeoisin till ett öppet förbund. Härtill kom, att militärmyndigheterna överallt införde krigstillstånd och satte munkorg på arbetarmassan, vars gamla ledare nästan mangrant gick över till bourgeoisin.

Opportunismen och socialchauvinismen har samma ekonomiska grundval: intressena hos ett högst obetydligt skikt av privilegierade arbetare och småbourgeois, vilka värnar sin privilegierade ställning, sin "rätt" till smulor av de profiter, som "deras" nationella bourgeois erhållit genom att plundra andra nationer, genom de fördelar dess stormaktsställning ger osv.

Opportunismen och socialchauvinismen har ett och samma ideologiska och politiska innehåll: klassarbete i stället för klasskamp, uppgivande av de revolutionära kampmedlen, hjälp åt den "egna" regeringen då den råkat i ett svårt läge i stället för att utnyttja dess svårigheter till förmån för revolutionen. Om man tar alla europeiska länder tillsammans och om man inte

riktar uppmärksamheten på enskilda personer (hur auktoritativa de än må vara), så skall det visa sig att just den opportunistiska *strömningen* har blivit socialchauvinismens viktigaste värn, medan en mer eller mindre konsekvent protest mot den reses nästan överallt i revolutionärernas läger. Och tar man exempelvis grupperingen av riktningarna på den internationella socialistiska kongressen i Stuttgart 1907, så skall det visa sig att den internationella marxismen var mot imperialismen, medan den internationella opportunisten var för den redan då.

Enhet med opportunisterna betyder förbund mellan arbetarna och "deras" nationella bourgeoisie samt den internationella revolutionära arbetarklassens splittring

Under det tidigare skedet, för kriget, ansågs opportunisten ofta vara en "avvikelse", en "extrem", men dock legitim beståndsdel av det socialdemokratiska partiet. Kriget har visat, att detta är omöjligt i framtiden. Opportunisten har blivit "fullmogen" och spelar nu för fullt sin roll som bourgeoisins emissarie inom arbetarrörelsen. Enhet med opportunisterna har blivit rena rama hyckleriet, vilket vi kan se ett exempel på i det tyska socialdemokratiska partiet. I alla viktiga fall (exempelvis vid omröstningen den 4 augusti) kommer opportunisterna med sitt ultimatum, vilket de sedan driver igenom med hjälp av sina talrika förbindelser med bourgeoisin, sin majoritet i fackförbundsstyrelserna etc. *Enhet* med opportunisterna betyder nu i praktiken att arbetarklassen underordnas den "egna" nationella bourgeoisin, betyder förbund med den i syfte att undertrycka andra nationer och att kämpa för stormaktsprivilegier; den betyder *splittring* av det revolutionära proletariatet i alla länder.

Hur hård kampen mot de i många organisationer dominerande opportunisterna i enskilda fall än må vara och vilka egenartade former processen att rensa arbetarpartierna från opportunisterna i de enskilda länderna än antar, så är denna process ofrånkomlig och fruktbringande. Den reformistiska socialismen dör bort; den återuppstående socialismen "kommer att bli revolutionär, oförsonlig och upprorisk" som den franske socialisten Paul Golay träffande har uttryckt sig.

"Kautskyanismen"

Kautsky, Andra internationalens största auktoritet, erbjuder ett i högsta grad typiskt och slående exempel på hur erkännandet av marxismen i ord i verkligheten har lett till att den förvandlats till "struveism" eller "brentanoism". Detta framgår också av Plechanovs exempel. Genom uppenbara sofismer berövar man marxismen dess revolutionära levande anda, man accepterar *allt* hos marxismen *utom* de revolutionära kampmedlen, propagandan för och förberedandet av dessa medel samt massornas fostran just i denna riktning. Kautsky söker på ett principlöst sätt "försona" socialchauvinismens grundtanke, erkännandet av fosterlandsförsvaret i detta krig, med en diplomatisk, skenbar eftergift åt vänstern i form av röstnedläggning vid voteringen om krediter, orerande om sin oppositionella inställning m m. Kautsky, som 1909 skrev en hel bok om den annalkande revolutionsepoken och om sambandet mellan krig och revolution, Kautsky, som 1912 undertecknade Baselmanifestet om att utnyttja det kommande kriget på revolutionärt sätt, söker nu av alla krafter att rättfärdiga och skönmåla socialchauvinismen och ansluter sig i likhet med Plechanov till bourgeoisin för att förlöjliga all tanke på revolution, alla steg i riktning mot en direkt revolutionär kamp.

Arbetarklassen kan inte genomföra sin världshistoriska revolutionära roll, om den inte skoningslöst bekämpar detta överlöperi, denna karaktärslöshet, detta kryperi för opportunisterna och denna exempellösa teoretiska förflackning av marxismen. Kautskyanismen är inte någon tillfällig företeelse utan en social produkt av motsättningarna inom Andra internatio-

nalen, av att man i ord betygar sin trohet mot marxismen men i handling underordnar sig opportunisten.

Denna "kautskyanismens" grundläggande falskhet tar sig olika former i skilda länder. I Nederländerna avvisar Roland-Holst idén om fosterlandsförsvar men förfäktar enhet med opportunisternas parti. I Ryssland avvisar Trotskij också denna idé men förfäktar likväl enhet med den opportunistiska och chauvinistiska gruppen Nasja Zarja. I Rumänien förklarar Rakovskij krig mot opportunisten såsom skyldig till internationalens sammanbrott men är samtidigt beredd att erkänna det legitima i fosterlandsförsvarets idé. Allt detta är yttringar av det onda, som de nederländska marxisterna (Gorter och Pannekoek) har betecknat som "passiv radikalism" och som går ut på att ersätta den revolutionära marxismen med eklekticism i teorin och på servilitet eller vanmakt mot opportunisten i praktiken.

Marxisternas paroll är den revolutionära socialdemokratins paroll

Kriget har utan tvivel gett upphov till en ytterst akut kris och ökat massornas lidanden i otrolig grad. Detta krigs reaktionära karaktär och den oförskämda lögn som bourgeoisin i alla länder serverar, då den döljer sina roffarsyften med "nationell" ideologi – allt detta skapar oundvikligen, på basis av den objektivt revolutionära situationen, revolutionära stämningar hos massorna. Det är vår plikt att hjälpa massorna att bli medvetna om dessa stämningar, att fördjupa och utforma dem. Denna uppgift får ett riktigt uttryck endast i parollen om att förvandla det imperialistiska kriget till inbördeskrig, och varje konsekvent klasskamp under kriget, varje seriöst genomförd taktik av "massaktioner" leder oundvikligt till detta. Man kan inte veta huruvida en stark revolutionär rörelse kommer att flamma upp i samband med stormakternas första eller andra imperialistiska krig, under eller efter det, men i varje fall är det vår ofrånkomliga plikt att systematiskt och orubbligt verka just i denna riktning.

Baselmanifestet hänvisar direkt till Pariskommunens exempel, dvs till hur ett krig mellan regeringar förvandlas till inbördeskrig. För ett halvsekel sedan var proletariatet alltför svagt, de objektiva förutsättningarna för socialismen hade ännu inte mognat, det kunde inte bli fråga om samstämmighet och samverkan mellan de revolutionära rörelserna i alla krigförande länder, entusiasmen hos en del parisarbetare för "den nationella ideologin" (traditionen från 1792) var en småborgerlig svaghet hos dem, vilken Marx på sin tid konstaterade, och en av orsakerna till kommunens sammanbrott. Ett halvt sekel efteråt har de förhållanden, som försvagade den dåvarande revolutionen, bortfallit och i våra dagar är det oförlåtligt för en socialist att tolerera en vägran att handla just i pariskommunardernas anda.

Exemplet från förbrödringen i skyttegravarna

Borgerliga tidningar i alla krigförande länder har anfört exempel på förbrödring mellan soldater från de krigförande nationerna tom i skyttegravarna. Och militärmyndigheternas (i Tyskland och Storbritannien) drakoniska förbud mot en sådan förbrödring har bevisat, att regeringarna och bourgeoisin tillmätt den en allvarlig betydelse. Att fall av förbrödring varit möjliga, fastän opportunisten odelat härskar inom toppskikten i Västeuropas socialdemokratiska partier och fastän socialchauvinismen stöds av hela den socialdemokratiska pressen och av Andra internationalens samtliga auktoriteter, visar oss hur möjligt det vore att förkorta det nuvarande brottsliga och reaktionära slavägarkriget och att organisera en revolutionär internationalistisk rörelse, om ett systematiskt arbete i denna riktning utfördes, låt vara endast av vänstersocialisterna i alla krigförande länder.

Den illegala organisationens betydelse

Prominenta anarkister världen över har i detta krig blamerat sig genom socialchauvinism (i Plechanovs och Kautskys anda) i lika hög grad som opportunisterna. Ett nyttigt resultat av detta krig blir otvivelaktigt, att det förintar både opportunisten och anarkisten.

I intet fall och under inga omständigheter får de socialdemokratiska partierna avhålla sig från att utnyttja även den allra ringaste legala möjlighet att organisera massorna och propagera socialismen, men samtidigt måste de bryta med den servila respekten för legaliteten. ”Skjut ni först, herrar borgare”, skrev Engels, varvid han anspelade just på inbördeskriget och på nödvändigheten av att bryta mot legaliteten *sedan* bourgeoisin brutit mot den. Krisen har visat, att bourgeoisin bryter mot legaliteten i alla länder, även de friaste, och att det är omöjligt att föra massorna till revolution utan att det skapas en illegal organisation med uppgift att propagera, dryfta, bedöma och förbereda revolutionära kampmedel. Allt det *ärliga*, som utträttas av socialisterna exempelvis i Tyskland, görs i strid med den gemena opportunisten och den hycklande ”kautskyanismen”, och det görs just illegalt. I Storbritannien sänds personer till straffarbete för tryckta uppmaningar till vägran att göra krigstjänst.

Det är förräderi mot socialismen att anse, att förnekande av illegala propagandametoder och förlöjligande av dem i den legala pressen är förenligt med medlemskap i det socialdemokratiska partiet.

Om den ”egna” regeringens nederlag i det imperialistiska kriget

De som förfäktar den egna regeringens seger i nuvarande krig och de som försvarar parollen ”varken seger eller nederlag” delar i lika grad socialchauvinismens ståndpunkt. I ett reaktionärt krig kan den revolutionära klassen inte annat än önska nederlag för sin regering, kan den inte undgå att se att militära motgångar för denna regering gör det lättare att störta den. Endast en borgare, som tror att ett av regeringarna startat krig absolut kommer att sluta som ett krig mellan regeringarna och som önskar detta, betraktar det som en ”löjlig” och ”absurd” idé, att socialisterna i *alla* krigförande länder skall framträda med önskan om nederlag för alla de ”egna” regeringarna. Tvärtom, just ett sådant framträdande skulle stå i samklang med de innersta tankarna hos varje medveten arbetare och ligga i linje med vår verksamhet, som är inriktad på att förvandla det imperialistiska kriget till inbördeskrig.

Utän tvivel har den betydande agitation mot kriget, som bedrivits av en del brittiska, tyska och ryska socialister, ”försvagat” respektive regeringars ”militära styrka”, men denna agitation lände socialisterna till heder. Socialisterna måste klargöra för massorna, att det inte finns någon annan räddning för dem än att på revolutionär väg störta de ”egna” regeringarna och att dessa regeringars svårigheter i det nuvarande kriget måste utnyttjas just i detta syfte.

Om pacifismen och fredsparollen

Den fredsvänliga stämningen bland massorna är ofta uttryck för en begynnande protest, indignation och insikt om krigets reaktionära karaktär. Det är alla socialdemokraters plikt att utnyttja denna stämning. De kommer att på det ivrigaste delta i varje rörelse och varje demonstration, som växer fram på denna grund, men de kommer inte att bedra folket genom att ge rum för tanken, att en fred utan annexioner, utan förtryck av nationerna, utan plundring, utan frön till nya krig mellan de nuvarande regeringarna och de härskande klasserna är möjlig, om en revolutionär rörelse saknas. Ett sådant bedrägeri mot folket skulle endast gynna de krigförande regeringarnas hemliga diplomati och deras kontrarevolutionära planer. Den som vill en varaktig och demokratisk fred måste vara för inbördeskriget mot regeringarna och bourgeoisin.

Om nationernas självbestämmanderätt

Bourgeoisins mest spridda bedrägeri mot folket i detta krig är att den kamouflerar sina rovgiriga syften med ideologin om ”nationell befrielse”. Britterna lovar Belgien frihet, tyskarna Polen osv. Som vi har sett, är detta i själva verket ett krig, som förs av dem som förtrycker flertalet av nationerna i världen i syfte att befästa och utvidga detta förtryck.

Socialisterna kan inte nå sitt stora mål utan att kämpa mot allt slags nationellt förtryck. Därför måste de ovillkorligen kräva, att de socialdemokratiska partierna i de *förtryckande* länderna (särskilt de så kallade stormakterna) erkänner och förfäktar de *förtryckta* nationernas självbestämmanderätt, och just i detta ords politiska mening, dvs deras rätt till politiskt avskiljande. Den socialist, som tillhör en stormaktsnation eller en nation, som besitter kolonier, och inte förfäktar denna rätt, är en chauvinist.

Att förfäkta denna rätt innebär ingalunda någon uppmuntran att bilda småstater, utan leder tvärtom till ett friare, djärvare och därför vidare och allmännare bildande av storstater och statsförbund, vilka är fördelaktigare för massorna och bättre motsvarar den ekonomiska utvecklingen.

Socialisterna från de *förtryckta* nationerna måste i sin tur ovillkorligen kämpa för fullständig (inklusive organisatorisk) enhet mellan de förtryckta och förtryckande nationaliteternas arbetare. Idén om en nations rättsliga avskiljande från en annan (den s k kulturell-nationella autonomin, som propageras av Bauer och Renner) är en reaktionär idé.

Imperialismen är en epok, då all världens nationer utsätts för ett ständigt ökande förtryck från en handfull ”stora” makter, och därför är det omöjligt att kämpa för den socialistiska internationalistiska revolutionen mot imperialismen om man inte erkänner nationernas självbestämmanderätt. ”Ett folk, som förtrycker andra, kan inte frigöra sig självt” (Marx och Engels). Ett proletariat, som tolererar en aldrig så obetydlig våldshandling av ”sin” nation mot andra nationer, kan inte vara socialistiskt.

Kapitel II. Klasser och partier i Ryssland

Bourgeoisin och kriget

I ett avseende har den ryska regeringen inte sackat efter sina europeiska kolleger: i likhet med dem har den förmått att i stor stil föra ”sitt” folk bakom ljuset. En väldig, vidunderlig apparat av lögnare och humbug drogs igång också i Ryssland för att infektera massorna med chauvinism och skapa intryck av att tsarregeringen för ett ”rättvist” krig, att den osjälviskt försvarar ”de slaviska bröderna” osv.

Godsägarklassen samt handels- och industribourgeoisins överskikt har ivrigt stött tsarregeringens krigspolitik. De väntar med rätta att delningen av det turkiska och det österrikiska arvet skall ge dem enorma materiella fördelar och privilegier. En hel rad av deras kongresser njuter redan i förväg av de profiter, som skulle strömma in i deras fickor om tsararmén segrade. Dessutom begriper reaktionärerna mycket väl, att om det finns något som ännu kan uppskjuta Romanovmonarkins fall och hejda den nya revolutionen i Ryssland, så är det endast ett för tsaren segerrikt yttre krig.

Vida skikt av ”mellan”-bourgeoisin i städerna, av de borgerliga intellektuella och utövarna av fria yrken m fl var – åtminstone i början av kriget – också besmittade av chauvinism. Den liberala bourgeoisins parti i Ryssland – kadeterna – har helt och oförbehållsamt stött tsarregeringen. På utrikespolitikens område är kadeterna sedan länge ett regeringsparti. Panslavismen, med vars hjälp tsardiplomatin redan upprepade gånger utfört sina storstilade politiska svindlerier, har blivit kadeternas officiella ideologi. Den ryska liberalismen har

urartat till nationalliberalism. Den tävlar med de svarta hundradena i ”patriotism” och röstar alltid villigt för militarismen, marinismen m m. I den ryska liberalismens läger kan man iaktta ungefär samma företeelse som i Tyskland på 70-talet, då den ”frisinnade” liberalismen råkade i förfall och ur sina led frambringade det nationalliberala partiet. Den ryska liberala bourgeoisin har definitivt beträtt kontrarevolutionens väg. RSDAP:s ståndpunkt i denna fråga har helt bekräftats. Verkligheten har krossat våra opportunisters åsikt, att den ryska liberalismen alltså är en drivkraft för revolutionen i Ryssland.

Bland bönderna har den härskande klickens också lyckats framkalla en chauvinistisk stämning med hjälp av den borgerliga pressen, prästerskapet osv. Men allt efter som soldaterna återvänder från slagfältet, kommer stämningen på landsbygden oundvikligt att slå om till nackdel för tsarmonarkin. De borgerligt demokratiska partier, som har kontakt med bönderna, har inte förmått hålla stånd mot den chauvinistiska vågen. Trudovikpartiet vägrade i riksduman att rösta för krigskrediter. Men genom sin ledare Kerenskij lät det framföra en ”patriotisk” deklARATION, som kom monarkin ytterst väl till pass. ”Narodnikernas” hela legala press rättade sig i allmänhet efter liberalerna. Även den borgerliga demokratins vänsterflygel – det s k socialistrevolutionära partiet, som är anslutet till Internationella socialistiska byrå – följde i samma ström. Detta partis representant i ISB, hr Rubanovitj, framträder som en öppen socialchauvinist. Hälften av detta partis ombud på ”entent”-socialisternas konferens i London röstade för en chauvinistisk resolution (medan den andra hälften lade ned sina röster). I socialistrevolutionärernas illegala press (tidningen Novosti m fl) dominerar chauvinisterna. Revolutionärerna ”från borgerlig miljö”, dvs borgerliga revolutionärer, som inte har någon förbindelse med arbetarklassen, har lidit ett mycket svårt skeppsbrott i detta krig. Kropotkins, Burtsevs och Rubanovitjs sorgliga öde är synnerligen betecknande.

Arbetarklassen och kriget

Den enda klass i Ryssland, som man inte lyckats infektera med chauvinism, är proletariatet. De enskilda excesser som förekom i början av kriget berörde endast de okunnigaste arbetarskikten. Arbetarnas deltagande i de tyskfiendliga kravallerna i Moskva har blivit starkt överdrivet. I det stora hela har Rysslands arbetarklass visat sig vara immun mot chauvinismen.

Detta förklaras av det revolutionära läget i landet och av proletariatets allmänna levnadsförhållanden i Ryssland.

Åren 1912-14 markerade början till ett nytt storslaget revolutionärt uppsving i Ryssland. Vi blev ånyo vittnen till en väldig strejkrörelse utan motstycke i världen. Den revolutionära masstrejken 1913 omfattade enligt lägsta beräkning halvannan miljon deltagare, och 1914 översteg antalet strejkande två miljoner och närmade sig 1905 års nivå. Strax före krigsutbrottet hade redan de första barrikadstriderna ägt rum i Petersburg.

Rysslands socialdemokratiska arbetarparti, som var illegalt, fullgjorde sin plikt mot internationalen. Det höll internationalismens fana med säker hand. Vårt parti hade för länge sedan i organisatoriskt avseende brutit med de opportunistiska grupperna och elementen. Opportunismen och ”legalism till varje pris” utgjorde ingen black om foten för vårt parti. Och denna omständighet hjälpte det att fullgöra sin revolutionära plikt —liksom brytningen med Bissolatis opportunistiska parti också var till hjälp för de italienska kamraterna.

Det allmänna läget i vårt land gynnar ingalunda den ”socialistiska” opportunismen bland arbetarmassorna. I Ryssland ser vi en hel rad nyanser av opportunismen och reformismen bland de intellektuella, inom småbourgeoisin etc. Men den utgör en försvinnande minoritet inom de politiskt aktiva arbetarskikten. Skiktet av privilegierade arbetare och tjänstemän är mycket svagt hos oss. Någon legalitetsdyrkan har inte kunnat uppkomma hos oss.

Likvidatorerna (opportunisternas av Axelrod, Potresov, Tjerevanin, Maslov m fl ledda parti) hade före kriget inget betydande stöd bland arbetarmassorna. Valen till fjärde riksduman resulterade i att *samtliga* sex arbetardeputerade som valdes var motståndare till likvidatorriktningen. Upplagesiffrorna och penninginsamlingarna för den legala arbetarpressen i Petrograd och Moskva har ovederläggligt visat, att fyra femtedelar av de medvetna arbetarna vänder sig mot opportunisterna och likvidatorriktningen.

Sedan krigsutbrottet har tsarregeringen häktat och förvisat tusentals och åter tusentals avancerade arbetare, medlemmar av vårt illegala RSDAP. Denna omständighet jämte införandet av krigstillstånd i landet, indragningen av våra tidningar m m har hämmat rörelsen. Men vårt parti fortsätter likväl sin illegala revolutionära verksamhet. I Petrograd utger vårt partis kommitté den illegala tidningen Proletarskij Golos.

Artiklar från centralorganet Sotsial-Demokrat, som utkommer i utlandet, avtrycks i Petrograd och sänds ut till landsorten. Det utfärdas illegala proklamationer, som sprids också i kasernerna. På olika undangömda platser utanför staden hålls illegala arbetarmöten. På senaste tiden har stora metallarbetarstrejker brutit ut i Petrograd. I samband med dessa strejker har vår kommitté i Petrograd utfärdat flera upprop till arbetarna.

Rysslands socialdemokratiska arbetargrupp i riksduman och kriget

År 1913 ägde en sprängning rum bland de socialdemokratiska deputeraderna i riksduman. På ena sidan stod opportunisternas sju anhängare, ledda av Tjcheidze. De hade valts i sju ickeproletära guvernement, där antalet arbetare uppgick till 214 000. På andra sidan stod sex deputerade, *alla* från arbetarkurien, vilka valts i Rysslands största industricentra, där arbetarnas antal uppgick till 1 008 000.

Den främsta meningsbrytningen gällde frågan om den revolutionära marxismens taktik *eller* den opportunistiska reformismens taktik. I praktiken yttrade sig meningsbrytningen framför allt i arbetet *utanför* parlamentet bland massorna. Detta arbete måste i Ryssland bedrivas illegalt, om de som bedrev det ville stå kvar på revolutionär grundval. Tjcheidzes fraktion förblev den trognaste bundsförvanten till likvidatorerna, vilka förkastade det illegala arbetet, och försvarade dem i alla samtal med arbetarna och på alla möten. Härav sprängningen. De sex deputerade bildade RSDA-gruppen. Ett års verksamhet har ovedersägligt visat, att det övervägande flertalet av de ryska arbetarna stöder just denna grupp.

Vid krigsutbrottet framträdde meningsbrytningen ytterst markant. Tjcheidzes fraktion inskränkte sig till verksamhet i parlamentet. Den röstade inte för krediter, ty om den hade gjort det skulle den ha utlöst en indignationsstorm mot sig själv bland arbetarna. (Vi har sett, att i Ryssland röstade inte ens de småborgerliga trudovikerna för krediter.) Men fraktionen protesterade inte heller mot socialchauvinismen.

Annorlunda uppträdde RSDA-gruppen, som uttryckte vårt partis politiska linje. Den förde ut protesten mot kriget till arbetarklassens djupaste skikt, den bedrev antiimperialistisk propaganda bland de ryska proletärernas breda massor.

Gruppen rönste mycket varm resonans hos arbetarna – vilket injagade skräck hos regeringen och föranledde den att i flagrant strid med sina egna lagar häkta våra kamrater deputerade och döma dem till livstids förvisning i Sibirien. Redan i det första officiella meddelandet om våra kamraters häktning förklarade tsarregeringen:

”En alldeles särskild ställning i detta avseende intog några medlemmar av de socialdemokratiska föreningarna, vilka satt som mål för sin verksamhet att undergräva Rysslands värnkraft genom agitation mot kriget, medelst illegala upprop och muntlig propaganda.”

På Vanderveldes kända appell om att ”temporärt” inställa kampen mot tsarismen – av utsagorna från den tsaristiska envoyén i Belgien, furst Kudasjev, har det nu blivit känt att Vandervelde inte skrev denna appell ensam utan i samarbete med nämnde tsaristiske envoyé – gav *endast* vårt parti, företrätt av sin centralkommitté, ett avvisande svar. Likvidatorernas ledande centrum var ense med Vandervelde och förklarade officiellt i pressen, att det ”i sin verksamhet *inte motarbetar kriget*”.

Tsarregeringens främsta anklagelse mot våra kamrater deputerade var, att de propagerade detta avvisande svar till Vandervelde bland arbetarna.

Vid rättegången framställde den tsaristiske statsåklagaren, hr Nenarokomov, de tyska och franska socialisterna som förebild för våra kamrater. ”De tyska socialdemokraterna röstade”, sade han, ”för krigskrediterna och visade sig vara regeringens vänner. Så handlade de tyska socialdemokraterna men inte den ryska socialdemokratins sorgliga riddare ... Belgiens och Frankrikes socialister glömde enigt sina stridigheter med de andra klasserna, glömde partivisterna och ställde sig utan tvekan under fanorna.” Men medlemmarna i RSDA-gruppen handlade på annat sätt genom att rätta sig efter direktiven från partiets centralkommitté...

Rättegången rullade upp en imponerande bild av vårt partis breda illegala antikrigsagitation bland proletariats massor. Tsardomstolen lyckades givetvis inte på långt när ”uppdaga” våra kamraters hela verksamhet på detta område. Men också det som uppdagades visade hur mycket som gjorts under några få månader.

Vid rättegången upplästes illegala upprop från våra grupper och kommittéer mot kriget och för den internationalistiska taktiken. Från de medvetna arbetarna runt om i Ryssland sträckte sig trådar till medlemmarna i RSDA-gruppen, och denna bemödade sig att i mån av sina krafter hjälpa arbetarna att bedöma kriget från marxismens ståndpunkt.

Kamrat Muranov, deputerad för arbetarna i Charkovguvernementet, sade vid rättegången:

”Då jag förstod, att folket inte sänt mig till riksduman för att nöta dumastolen, reste jag omkring för att på ort och ställe lära känna stämningarna hos arbetarklassen.” Han medgav vidare inför rätta, att han åtagit sig funktionen som illegal agitator för vårt parti och att han i Uralområdet organiserat en arbetarkommitté vid Verchne-Isetskverken och på andra platser. Rättegången visade, att RSDA-gruppens medlemmar efter krigsutbrottet i propagandasyfte hade rest omkring nästan överallt i Ryssland samt att Muranov, Petrovskij, Badajev m fl hade anordnat talrika arbetarmöten, vid vilka resolutioner mot kriget osv antagits.

Tsarregeringen hotade de åtalade med dödsstraff. På grund härav uppträdde inte alla av dem vid själva rättegången så modigt som kamrat Muranov. De försökte göra det svårt för de tsaristiska åklagarna att få till stånd en fällande dom mot dem. Detta utnyttjar nu de ryska socialchauvinisterna på ett otillständigt sätt för att skymma undan det väsentliga i frågan: vilken parlamentarism har arbetarklassen behov av?

Parlamentarismen erkänns av Südekum och Heine, Sembat och Vaillant, Bissolati och Mussolini, Tjcheidze och Plechanov. Parlamentarismen erkänns också av våra kamrater i RSDA-gruppen, den erkänns av de bulgariska och italienska kamraterna, som brutit med chauvinisterna. Men det finns olika slag av parlamentarism. En del använder den parlamentariska arenan för att ställa sig in hos sina regeringar eller i bästa fall för att två sina händer, såsom Tjcheidze-fraktionen gör. Andra använder parlamentarismen för att förbli revolutionärer in i det sista, för att även under de svåraste förhållanden fullgöra sin plikt som socialister och internationalister. Några förs genom sin parlamentariska verksamhet till ministerbänken, andra åter till fängelse, till förvisning, till straffarbete. En del tjänar bourgeoisin, andra tjänar proletariats. En del är socialimperialister. Andra är revolutionära marxister.

Kapitel III, Internationalens återupprättande

Hur skall internationalen återupprättas? Först några ord om hur internationalen *inte* bör återupprättas.

Socialchauvinisternas och "centrums" metod

Naturligtvis är socialchauvinisterna i alla länder stora "internationalister"! De har ända sedan krigsutbrottet tyngts av omsorgen om internationalen. Å ena sidan försäkrar de, att talet om internationalens *sammanbrott* är "överdrivet". I själva verket har det inte hänt någonting särskilt. Lyssna bara till Kautsky: internationalen är helt enkelt "ett instrument för fredstid", det är naturligt att detta instrument visade sig inte riktigt hålla måttet under krigstid. Å andra sidan har socialchauvinisterna i alla länder funnit ett mycket enkelt – och framför allt ett internationellt – medel för att klara sig ur det läge som uppstått. Medlet är mycket enkelt: man bör bara invänta krigets slut, till dess bör socialisterna i varje land försvara sitt "fosterland" och stödja "sin" regering, men efter krigsslutet bör man ge varandra ömsesidig "amnesti" och erkänna att *alla* haft rätt, att vi i fredstid lever som bröder men i krigstid – exakt i enlighet med de och de resolutionerna – uppmanar vi de tyska arbetarna att förinta sina franska bröder och omvänt.

Kautsky, Plechanov, Victor Adler och Heine är alla lika ense om detta. Victor Adler skriver, att "då vi genomgått denna hårda tid, blir det vår första plikt att inte ta varandra på orden". Kautsky påstår, att "på inget håll har hittills hörts uttalanden av allvarligt syftande socialister, vilka skulle ge anledning till farhågor" för internationalens öde. Plechanov säger, att "det är obehagligt att trycka händer [de tyska socialdemokraternas] som luktar blod från oskyldigt dödade". Men samtidigt förordar han "amnesti": "Här blir det helt på sin plats", skriver han, "att låta *förnuftet* råda över *hjärtat*. För sin stora saks skull måste internationalen beakta även försenade beklaganden." Heine betecknar i *Sozialistische Monatshefte* Vanderveldes uppförande som "manligt och stolt" och framställer honom som ett föredöme för de tyska vänstermännen.

Kort sagt: tillsatt, när kriget är slut, en kommission bestående av Kautsky och Plechanov, Vandervelde och Adler, och i en handvändning kommer då en "enhällig", i den ömsesidiga amnestins anda hållen resolution att avfattas. Tvisten slätas lyckligt och väl över. I stället för att hjälpa arbetarna att få klarhet i vad som hänt, kommer man att lura dem med en fiktiv "enhet" på papperet. En sammanslutning mellan socialchauvinisterna och hycklarna i alla länder kommer att utges som internationalens återupprättande.

Vi bör inte dölja för oss själva att faran för ett sådant "återupprättande" är mycket stor. Socialchauvinisterna i alla länder är i lika hög grad intresserade härav. Alla är de lika obenägna att låta arbetarmassorna i deras länder själva skaffa sig klarhet i frågan: socialism eller nationalism? Alla är de i lika hög grad intresserade av att skylta över varandras synder. Ingen av dem kan föreslå något annat än vad virtuosen i "internationalistiskt" hyckleri, Kautsky, föreslår.

Ändå ägnas denna fara föga uppmärksamhet. Under ett krigsår har vi sett en rad försök att återställa de internationalistiska förbindelserna. Vi skall inte tala om konferenserna i London och Wien, där utpräglade chauvinister samlades för att hjälpa generalstaberna och bourgeoisin i sitt respektive "fosterland". Vi åsyftar konferenserna i Lugano och Köpenhamn, internationella kvinnokonferensen och internationella ungdomskonferensen. Dessa möten var besjälade av de bästa önskningsar. Men de såg inte alls den fara vi nyss nämnde. De drog inte upp någon internationalisternas kamplinje. De påvisade inte för proletariatet den fara som hotar det från det socialchauvinistiska sättet att "återupprätta" internationalen. I bästa fall inskränkte de sig till att upprepa gamla resolutioner utan att påvisa för arbetarna, att

socialismens sak är hopplös om man inte bekämpar socialchauvinisterna. I bästa fall innebar de *på stället marsch*.

Sakläget inom oppositionen

Det råder inget tvivel om att sakläget inom den tyska socialdemokratiska oppositionen erbjuder det allra största intresse för alla internationalister. Den officiella tyska socialdemokratin, som var det starkaste och ledande partiet inom Andra internationalen, tillfogade den internationella arbetarorganisationen det mest kända slaget. Men samtidigt framträdde också den starkaste oppositionen inom den tyska socialdemokratin. Bland de stora europeiska partierna var det tyska det, där de kamrater som förblivit socialismens fana trogna, först höjde sin röst till en kraftig protest. Med glädje läste vi tidskrifterna *Lichtstrahlen* och *Die Internationale*. Ännu större glädje beredde oss underrättelsen om att man i Tyskland spred illegala revolutionära upprop, exempelvis uppropet "Huvudfienden står i det egna landet". Detta vittnade om att socialismens anda ännu är levande bland de tyska arbetarna, att det ännu finns människor i Tyskland, som förmår värna den revolutionära marxismen.

Splittringen inom den nutida socialismen har påtagligast framträtt inom den tyska socialdemokratin. Där framträder tre strömningar synnerligen tydligt: opportunisterna-chauvinisterna, som ingenstades sjunkit så djupt i förfall och överlöperi som i Tyskland; det kautskyanska "centrum", som här visat sig vara helt ur stånd att spela någon annan roll än att vara dräng åt opportunisterna; och slutligen vänstern, som är de enda socialdemokraterna i Tyskland.

Vi är givetvis mest intresserade av sakläget inom den tyska vänstern. I den ser vi våra kamrater, i den ser vi alla internationalistiska elements hopp.

Hur är då läget där?

Tidskriften *Die Internationale* hade absolut rätt då den förklarade, att den tyska vänstern alltjämt genomgår en jäsningsprocess, att stora omgrupperingar ännu förestår och att den har både mer beslutsamma och mindre beslutsamma element i sina led.

Vi ryska internationalister gör naturligtvis inte det minsta anspråk på rätt att blanda oss i de interna angelägenheterna hos våra kamrater inom den tyska vänstern. Vi förstår, att endast de själva är fullt kompetenta att bestämma sina metoder i kampen mot opportunisterna med hänsyn till tids- och platsförhållandena. Vi anser det blott vara vår rätt och plikt att öppet uttala vår åsikt om sakläget.

Vi är övertygade om att den som skrivit ledaren i tidskriften *Die Internationale* hade alldeles rätt, då han påstod att det kautskyanska "centrum" vållar marxismen större skada än vad den ohöjda socialchauvinismen gör. Den som nu skymmer undan meningsskiljaktigheterna, som under marxismens skylt nu förkunnar för arbetarna detsamma som kautskyanismen förkunnar, han söver arbetarna och är skadligare än Südekum, Heine & Co, vilka ställer frågan på sin spets och tvingar arbetarna att sätta sig in i saken.

Det klander mot "instanserna", som Kautsky och Haase på senare tid tillåtit sig, bör inte vilseleda någon. Meningsskiljaktigheterna mellan dem och Scheidemanns anhängare är inte av principiell natur. De förra anser, att Hindenburg och Mackensen redan har segrat och att man nu kan tillåta sig lyxen att protestera mot annexionerna. De senare anser, att Hindenburg och Mackensen *ännu* inte har segrat och att man därför bör "hålla ut ända till slutet".

Kautskyanismen bekämpar "instanserna" endast skenbart, och det just för att efter kriget kunna beslöja den principiella tvisten för arbetarna och sudda över hela saken med en

uppstyldad resolution nr 1001, hållen i en vag ”vänster”-anda, som diplomaterna i Andra internationalen är sådana mästare i.

Det är helt begripligt, att den tyska oppositionen i sin svåra kamp mot ”instanserna” måste utnyttja också detta kautskyanismens principiösa klander. Men en negativ inställning till nykautskyanismen måste alltjämt vara proberstenen för varje internationalist. Endast den är verkligen en internationalist, som kämpar mot kautskyanismen och som förstår, att ”centrum” även *efter* den skenbara vändning som dess ledare företagit förblir *chauvinisternas* och *opportunisternas bundsförvant* i principiellt avseende.

Av mycket stor betydelse är vår inställning till de vacklande elementen i internationalen överhuvudtaget. Dessa element – huvudsakligen socialister med *pacifistisk* anstrykning – finns både i de neutrala länderna och i några krigförande länder (i Storbritannien exempelvis Oavhängiga arbetarpartiet). Dessa element kan slå följe med oss. Det är nödvändigt att gå samman med dem mot socialchauvinisterna. Men man bör hålla i minnet, att de *endast* slår följe, att dessa element vid internationalens återupprättande i det viktigaste och väsentligaste inte kommer att gå med oss utan mot oss, att de kommer att gå samman med Kautsky, Scheidemann, Vandervelde och Sembat. På internationella konferenser får vi inte inskränka vårt program till det, som är acceptabelt för dessa element. Annars kommer vi själva att råka i fångenskap hos de vacklande pacifisterna. Så hände exempelvis på internationella kvinnokonferensen i Bern. Den tyska delegationen, som stödde kamrat Clara Zetkins ståndpunkt, spelade faktiskt ”centrums” roll på denna konferens. Kvinnokonferensen uttalade endast sådant som var acceptabelt för ombuden från det opportunistiska nederländska Troelstrapartiet och för ombuden från ILP (Oavhängiga arbetarpartiet), vilket – inte att förglömma – på ”entente”-chauvinisternas konferens i London röstade för Vanderveldes resolution. Vi betygar ILP vår största aktning för dess modiga kamp mot den brittiska regeringen under kriget. Men vi vet att detta parti inte stått och inte står på marxismens grund. Och vi anser, att det för närvarande är den socialdemokratiska oppositionens huvuduppgift att höja den revolutionära marxismens fana, att fast och bestämt delge arbetarna vår uppfattning om de imperialistiska krigen och att framföra parollen om revolutionära massaktioner, dvs att göra de imperialistiska krigens epok till början på en inbördeskrigens epok.

Trots allt finns det revolutionära socialdemokratiska element i många länder. De finns i Tyskland, i Ryssland, i Skandinavien (en inflytelserik riktning, som representeras av kamrat Höglund), i Balkanländerna (det bulgariska ”tesnjaker”-partiet), i Italien, i Storbritannien (en del av Brittiska socialistiska partiet), i Frankrike (Vaillant har själv erkänt i l’Humanité att han fått protestbrev från internationalister, men han har inte publicerat ett enda av dem i dess helhet), i Nederländerna (tribunisterna) osv. Att sammansluta dessa marxistiska element – hur fåtaliga de än må vara till en början – och å deras vägnar erinra om den äkta socialismens ord, som nu råkat i glömska, att uppmana arbetarna i alla länder att bryta med chauvinisterna och sluta upp kring marxismens gamla fana – det är dagens uppgift.

Konferenserna med så kallade aktionsprogram har hittills endast utmynnat i att den enkla pacifismens program mer eller mindre fullständigt proklamerats på dessa konferenser. Marxismen är inte pacifism. Det är nödvändigt att kämpa för snarast möjliga slut på kriget. Men endast om man uppmanar till revolutionär kamp får kravet om ”fred” en proletär innebörd. Utan en rad revolutioner är den så kallade demokratiska freden en källborgerlig utopi. Ett verkligt aktionsprogram skulle endast kunna utgöras av ett *marxistiskt* program, vilket gav massorna uttömmande och klart besked om vad som hänt, klargjorde vad imperialismen är och hur den skall bekämpas, öppet uttalade att det är opportunisterna som lett till Andra internationalens sammanbrott och öppet uppmanade till att bygga upp en marxistisk international utan opportunisterna och mot dem. Endast ett sådant program, som visade att vi

tror på oss själva och på marxismen, att vi förklarar kamp på liv och död mot opportunisterna, skulle förr eller senare tillförsäkra oss de verkliga proletärmassornas sympati.

Rysslands socialdemokratiska arbetarparti och den tredje internationalen

RSDAP avskilde sig för länge sedan från sina opportunisterna. De ryska opportunisterna har nu dessutom blivit chauvinister. Detta endast stärker oss i uppfattningen, att en brytning med dem är nödvändig i socialismens intresse. Vi är övertygade om att de nuvarande meningsskiljaktigheterna mellan socialdemokraterna och socialchauvinisterna absolut inte är mindre än vad meningsskiljaktigheterna mellan socialisterna och anarkisterna var, då socialdemokraterna skilde sig från de senare. Opportunisten Monitor hade rätt då han skrev i tidskriften *Preussische Jahrbücher*, att den nuvarande enheten är förmånlig för opportunisterna och för bourgeoisin, emedan den tvingar vänsterelementen att underordna sig chauvinisterna och hindrar arbetarna att orientera sig i stridigheterna och att skapa ett parti som är deras eget, ett verkligt arbetarparti, ett verkligt socialistiskt parti. Vi är djupt övertygade om att det under nuvarande förhållanden är en revolutionärs främsta plikt att bryta med opportunisterna och chauvinisterna – på samma sätt som brytningen med de gula, med antisemiterna, med de liberala arbetarförbunden osv var nödvändig just för att snarast möjligt upplysa de efterblivna arbetarna och dra in dem i det socialdemokratiska partiets led.

Enligt vår mening borde den tredje internationalen bildas just på en sådan revolutionär basis. Frågan huruvida det är ändamålsenligt att bryta med socialchauvinisterna existerar inte för vårt parti. För dess vidkommande är denna fråga oåterkalleligt avgjord. För vårt parti existerar endast frågan huruvida denna brytning kan genomföras i internationell skala under den närmaste tiden.

Det är alldeles klart, att för att åstadkomma en *internationell* marxistisk organisation krävs det beredvillighet att bilda självständiga marxistiska partier i *olika* länder. Tyskland, den äldsta och starkaste arbetarrörelsens land, har avgörande betydelse. Den närmaste framtiden kommer att visa huruvida förutsättningarna för att bilda en ny, marxistisk international redan mognat. Om så är fallet, kommer vårt parti med glädje att inträda i en sådan, från opportunisterna och chauvinism befriad international, den tredje internationalen. Om så inte är fallet, kommer detta att visa, att det ännu krävs en mer eller mindre långvarig evolution för denna befrielse. Och då kommer vårt parti att utgöra den yttersta oppositionen inom den gamla internationalen – till dess att det i olika länder skapats underlag för en på den revolutionära marxismens grund vilande internationell arbetarassociation.

Vi vet inte och kan inte veta, hur utvecklingen på den internationella arenan kommer att förlöpa under de närmaste åren. Men vad vi säkert vet och vad vi är orubbligt övertygade om, det är att *vårt* parti i *vårt* land bland vårt proletariat outtröttligt kommer att arbeta i den nämnda riktningen och med hela sin dagliga verksamhet bygga upp den ryska sektionen av en *marxistisk* international.

Hos oss i Ryssland råder det inte heller någon brist på öppna socialchauvinister och ”centrum”-grupper. De kommer att kämpa mot att en marxistisk international bildas. Vi vet att Plechanov i princip intar samma ståndpunkt som Südekum och redan nu räcker honom handen. Vi vet att den av Axelrod ledda så kallade Organisationskommittén förkunnar kautskyanismen på rysk botten. I hägn av arbetarklassens enhet propagerar dessa personer enhet med opportunisterna och genom dem med bourgeoisin. Men allt vad vi vet om den nuvarande arbetarrörelsen i Ryssland inger oss full tillförsikt om att Rysslands medvetna proletariat liksom tidigare kommer att stå kvar på *vårt partis sida*.

Kapitel IV. Historien om socialdemokratins splittring och dess nuvarande läge i Ryssland

Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis ovan skildrade taktik i förhållande till kriget utgör det oundvikliga resultatet av socialdemokratins trettioåriga utveckling i Ryssland. Denna taktik och likaså socialdemokratins nuvarande läge i vårt land kan man inte förstå som sig bör, om man inte sätter sig in i vårt partis historia. Därför måste vi också här erinra läsaren om de viktigaste fakta i denna historia.

Som idéströmning uppstod socialdemokratien 1883, då de socialdemokratiska åsikterna, tillämpade på Ryssland, för första gången systematiskt framlades utomlands av gruppen Arbetets frigörelse. Fram till början av 90-talet förblev socialdemokratien en idéströmning, utan förbindelse med någon massomfattande arbetarrörelse i Ryssland. I början av 90-talet gjorde det sociala uppsvinget, jäsningen och strejkrörelsen bland arbetarna socialdemokratien till en aktiv politisk kraft, som var oupplösligt förbunden med arbetarklassens kamp (såväl den ekonomiska som den politiska). Och vid samma tid började socialdemokratins splittring i ekonomieter och iskraiter.

Ekonomisterna och den gamla Iskra (1894-1903)

Ekonomismen var en opportunistisk strömning i den ryska socialdemokratien. Dess politiska väsen sammanfattades i programmet "den ekonomiska kampen för arbetarna, den politiska kampen för liberalerna". Dess viktigaste teoretiska stöd var den s k legala marxismen eller struveismen, vilken "bekände sig" till en "marxism" som var fullständigt rensad från all revolutionär anda och anpassad till den liberala bourgeoisins behov. Ekonomisterna åberopade sig på att arbetarmassorna i Ryssland var outvecklade, förklarade att de ville "gå med massorna" och reducerade därför arbetarrörelsens uppgifter och omfattning till ekonomisk kamp och politiskt stöd åt liberalismen; några självständiga politiska eller några som helst revolutionära uppgifter ställde de sig inte.

Den gamla Iskra (1900-03) förde en segerrik kamp mot ekonomismen, för den revolutionära socialdemokratins principer. Det medvetna proletariats alla bästa krafter tog ställning för Iskra. Några år före revolutionen framlade socialdemokratien ett ytterst konsekvent och kompromisslöst program. Och klassernas kamp, massornas handlande under revolutionen 1905 bekräftade att detta program var riktigt. Ekonomisterna anpassade sig till massornas efterblivenhet. Iskra fostrade en arbetarnas förtrupp, som var i stånd att föra massorna framåt. De argument, som socialchauvinisterna idag framför (att man måste ta hänsyn till massorna, att imperialismen är progressiv, att revolutionärerna hyser "illusioner" m m), har alla redan tidigare framförts av ekonomisterna. Den opportunistiska förvrängningen av marxismen till struveism lärde det socialdemokratiska Ryssland känna redan för 20 år sedan.

Mensjevismen och bolsjevismen (1903-08)

Den borgerligt demokratiska revolutionens skede gav upphov till en ny kamp mellan strömningarna inom socialdemokratien, en kamp som var en direkt fortsättning på den föregående. Ekonomismen omvandlade sig till mensjevism. Värnandet av den gamla Iskras revolutionära taktik gav upphov till bolsjevismen.

Under de stormfyllda åren 1905-07 var mensjevismen en opportunistisk strömning, som stöddes av de liberala borgarna och som förde in liberalt borgerliga tendenser i arbetarrörelsen. Denna strömnings grundinställning var att anpassa arbetarklassens kamp till liberalismen. Bolsjevismen däremot ställde de socialdemokratiska arbetarna inför uppgiften att trots liberalismens vacklan och svek resa de demokratiska bönderna till revolutionär kamp. Såsom

mensjevikerna själva upprepade gånger erkänt, följde arbetarmassorna bolsjevikerna i alla de största aktionerna under revolutionen.

Revolutionen 1905 prövade, stärkte, fördjupade och stålsatte den obrottsligt revolutionära socialdemokratiska taktiken i Ryssland. Klassernas och partiernas öppna aktioner avslöjade gång på gång sambandet mellan den socialdemokratiska opportunisten (mensjevismen) och liberalismen.

Marxismen och likvidatorriktningen (1908-14)

Under det kontrarevolutionära skedet ställdes återigen – denna gång i en helt ny form – frågan om socialdemokratins opportunistiska och dess revolutionära taktik på dagordningen. Mensjevismens huvudströmning gav, trots protesterna från många av dess bästa talesmän, upphov till likvidatorriktningen – avståndstagande från kampen för en ny revolution i Ryssland, från den illegala organisationen och verksamheten, föraktfullt gyckel med ”det underjordiska arbetet”, med parollen om republik osv. En grupp legala medarbetare i tidskriften Nasja Zarja (hrr Potresov, Tjerevanin m fl) bildade en från det gamla socialdemokratiska partiet oavhängig kärna, som på tusen sätt stöddes, uppreklamerades och omhuldades av Rysslands liberala bourgeoisie, som önskade dra bort arbetarna från den revolutionära kampen.

Denna opportunistgrupp uteslöts ur partiet vid RSDAP:s konferens i januari 1912, som återupprättade partiet trots ursinnigt motstånd från en hel rad grupper och kottier utomlands. I mer än två år (från början av 1912 till mitten av 1914) pågick en hård kamp mellan de båda socialdemokratiska partierna: den i januari 1912 valda centralkommittén och ”Organisationskommittén”, som vägrade att erkänna januarikonferensen och ville återupprätta partiet på ett annat sätt, så att enheten med gruppen Nasja Zarja bevarades. Det pågick en hård kamp mellan de båda dagliga arbetartidningarna – Pravda och Lutj samt deras efterföljare – och likaså mellan de båda socialdemokratiska grupperna i fjärde riksduman (pravdisternas eller marxisternas RSDA-grupp och likvidatorernas ”socialdemokratiska grupp” med Tjcheidze i spetsen).

Medan pravdisterna, trogna partiets revolutionära anvisningar, stödde det begynnande uppsvinget inom arbetarrörelsen (särskilt efter våren 1912), förenade illegal och legal organisation, press och agitation och kring sig sammanslöt den medvetna arbetarklassens övervägande flertal, stödde sig likvidatorerna – vilka som politisk kraft verkade uteslutande genom gruppen Nasja Zarja – på det allsidiga biståndet från de liberalt borgerliga elementen.

De öppna penningbidragen från arbetargrupper till de båda partiernas tidningar – den under detta skede till de ryska förhållandena anpassade (och den enda legalt möjliga och av alla fritt kontrollerbara) formen för att uppbära *medlemsavgifter* av socialdemokraterna – visade påtagligt att pravdisternas (marxisternas) styrka och inflytande härrörde från proletär källa, likvidatorernas (och deras ”OK:s”) däremot från borgerligt liberal källa. Här följer några korta uppgifter om dessa penningbidrag, vilka utförligt publicerats i boken *Marxismen och likvidatorriktningen* samt i sammandrag i den tyska socialdemokratiska Leipziger Volkszeitung den 21 juli 1914.

Antalet och summan av bidragen till marxisternas (pravdisternas) och likvidatorernas dagstidningar i Petersburg från den 1 januari till den 13 maj 1914:

	Pravdisterna		Likvidatorerna	
	Antalet bidrag	Summan i rubel	Antalet i rubel	Summan i rubel
Från arbetargrupper	2 873	18 934	671	5 296
Från ickearbetargrupper	713	2 650	453	6 760

Sålunda hade vårt parti till 1914 sammanslutit fyra femtedelar av Rysslands medvetna arbetare kring den revolutionära socialdemokratiska taktiken. För hela 1913 utgjorde antalet bidrag från arbetargrupper till pravdisterna 2 181 och till likvidatorerna 661. För tiden från den 1 januari 1913 till den 13 maj 1914 utgör totalsumman 5 054 bidrag från arbetargrupper till pravdisterna (dvs till vårt parti) och 1 332, dvs 20,8 procent, till likvidatorerna.

Marxismen och socialchauvinismen (1914-15)

Det stora europeiska kriget 1914-15 har gett alla europeiska socialdemokrater, likaväl som de ryska, en möjlighet att pröva sin taktik på en världsomfattande kris. Krigets reaktionära, rovlystna slavägarkaraktär framträder ojämförligt mycket markantare på tsarismens sida än på de andra regeringarnas. Inte desto mindre svängde likvidatorernas huvudgrupp (förutom vårt parti den enda grupp, som har något avsevärt inflytande i Ryssland tack vare sina förbindelser med liberalerna) över till socialchauvinismen! Eftersom gruppen Nasja Zarja ganska länge hade monopol på legaliteten, kunde den bland massorna bedriva en propaganda som gick ut på att ”inte göra motstånd mot kriget”, att önska seger för trippel- (numera kvadruppel-)ententen, att anklaga den tyska imperialismen för ”infernaliska synder” osv. Plechanov, som sedan 1903 upprepade gånger gett exempel på sin extrema politiska karaktärlöshet och på sin övergång till opportunisterna, har intagit samma ståndpunkt i än mer utpräglad form och hyllats av hela den borgerliga pressen i Ryssland. Plechanov har förnedrat sig till den grad, att han förklarat tsarismens krig vara ett rättvist krig och gett den italienska regeringspressen intervjuer, där han förespråkade Italiens inträde i kriget!!

Att vi bedömde likvidatorriktningen riktigt och gjorde rätt i att utesluta likvidatorernas huvudgrupp ur vårt parti har således till fullo bekräftats. Likvidatorernas verkliga program och deras riktnings verkliga innebörd består idag inte endast i opportunism i allmänhet, utan också i att de försvarar de storryska godsägarnas och bourgeoisins stormaktsprivilegier och förmåner. Detta är en *nationalliberal* arbetarpolitik. Det är ett förbund som en del radikala småborgare och en handfull privilegierade arbetare ingått med ”sin” nationella bourgeoisie mot proletariatets massa.

Det nuvarande saken inom Rysslands socialdemokrati

Som vi redan nämnt har varken likvidatorerna eller ett antal grupper utomlands (Plechanovs, Aleksinskijs, Trotskijs m fl) och inte heller de så kallade nationella (dvs icke-storryska) socialdemokraterna erkänt vår konferens i januari 1912. Bland de otaliga smädelser man överöst oss med har ”usurpatorer” och ”splittrare” varit de oftast återkommande. Vi har svarat med att anföra exakta siffror, som kunnat underkastas en objektiv prövning och som bevisat, att vårt parti sammanslutit fyra femtedelar av de medvetna arbetarna i Ryssland. Detta är inte så litet, om man tar i betraktande alla de svårigheter, som det illegala arbetet har att brottas med under ett kontrarevolutionärt skede.

Om ”enhet” vore möjlig i Ryssland på basis av den socialdemokratiska taktiken och utan att utesluta gruppen Nasja Zarja, varför har då inte våra talrika motståndare genomfört den *ens sinsemellan*? Sedan januari 1912 har hela tre och ett halvt år gått, och under hela denna tid har våra motståndare, hur mycket de än önskat det, inte förmått skapa ett socialdemokratiskt parti mot oss. Detta faktum är det bästa försvaret för vårt parti.

Hela historien om de mot vårt parti kämpande socialdemokratiska grupperna är en historia om upplösning och sönderfall. I mars 1912 ”förenade sig” alla utan undantag till kamp mot oss. Men redan i augusti 1912, då det så kallade augustiblocket bildades mot oss, började sönderfallet bland dem. En del av grupperna avföll från dem. De kunde inte bilda ett parti och en

centralkommitté. De bildade endast en organisationskommitté för att ”återställa enheten”. Men i verkligheten visade sig denna OK vara en ineffektiv täckmantel för likvidatorgruppen i Ryssland. Under hela den period, då det väldiga uppsvinget inom arbetarrörelsen i Ryssland och masstrejkerna 1912-14 pågick, var det en enda grupp från hela ”augustiblocket” som bedrev arbete bland massorna, nämligen gruppen Nasja Zarja, vars styrka ligger i dess förbindelser med liberalerna. Och i början av 1914 utträdde de lettiska socialdemokraterna formellt ur ”augustiblocket” (de polska socialdemokraterna hade inte anslutit sig till det), och Trotskij, en av blockets ledare, lämnade det informellt och bildade återigen en särskild grupp. På konferensen i Bryssel i juli 1914 bildades – under medverkan av ISB:s exekutivkommitté, Kautsky och Vandervelde – det mot oss riktade s k brysselblocket, som letterna inte anslöt sig till och som den polska socialdemokratiska oppositionen omedelbart lämnade. Efter krigsutbrottet föll detta block sönder. Nasja Zarja, Plechanov, Aleksinskij, de kaukasiska socialdemokraternas ledare An blev öppna socialchauvinister och propagerade önskvärheten av att Tyskland led nederlag. OK och Bund försvarade socialchauvinisterna och socialchauvinismens grundsatser. Tjcheidzes grupp hade visserligen röstat mot krigskrediterna (i Ryssland röstade t o m de borgerliga demokraterna, trudovikerna, mot krigskrediterna), men den är fortfarande en trogen bundsförvant till Nasja Zarja. Våra extrema socialchauvinister, Plechanov, Aleksinskij & Co, är helt tillfreds med Tjcheidzegruppen. I Paris grundades tidningen Nasje Slovo (tidigare Golos) under medverkan främst av Martov och Trotskij, vilka önskade kombinera det platoniska försvaret av internationalismen med det ovillkorliga kravet på enhet med Nasja Zarja, OK eller Tjcheidzes grupp. Sedan 250 nummer av denna tidning kommit ut, såg den sig nödgad att själv erkänna att den fallit sönder: en del av redaktionen drogs till vårt parti, Martov förblev trogen OK, som offentligt beskyllde Nasje Slovo för ”anarkism” (på samma sätt som opportunisterna i Tyskland, David & Co, Internationale Korrespondenz, Legien & Co beskyller kamrat Liebknecht för anarkism); Trotskij förkunnade sin brytning med OK men önskade gå samman med Tjcheidzegruppen. Här följer Tjcheidzegruppens program och taktik, framlagda av en av dess ledare. I nr 5 av *Sovremennyj Mir* år 1915, en tidskrift som företräder Plechanovs och Aleksinskijs ståndpunkt, skriver *Tjchenkeli*:

”Att säga, att den tyska socialdemokratin hade varit i stånd att hindra sitt land från att inträda i kriget men inte gjorde detta, skulle innebära antingen en hemlig önskan att inte bara den själv utan också dess fosterland skulle dra sin sista suck på barrikaderna, eller också skulle det innebära att man betraktade näraliggande ting genom ett anarkistiskt teleskop.”*

I dessa få rader kommer socialchauvinismens hela väsen till uttryck: både principiellt rättfärdigande av idén om ”fosterlandsförsvaret” i det nuvarande kriget och - med militärens tillstånd – förlöjligande av propagandan och förberedelsen för revolution. Frågan gäller inte alls, huruvida den tyska socialdemokratin var i stånd att förhindra kriget, och inte heller om revolutionärer överhuvudtaget kan gå i god för revolutionens framgång. Frågan gäller om man skall handla som socialist eller faktiskt ”dra sin sista suck” i den imperialistiska bourgeoisins armar.

Vårt partis uppgifter

Socialdemokratin i Ryssland uppstod före den borgerligt demokratiska revolutionen (1905) i vårt land och vann styrka under revolutionen och kontrarevolutionen. Rysslands efterblivenhet förklarar den utomordentliga mångfalden av strömningar och nyanser, som den småborgerliga opportunisten hos oss uppvisar, medan marxismens inflytande i Europa och de legala socialdemokratiska partiernas stabilitet före kriget gjorde våra mönstergilla liberaler

* *Sovremennyj Mir*, 1915, nr 5, s 148. Trotskij förklarade nyligen, att han anser det vara sin uppgift att höja Tjcheidzegruppens auktoritet inom internationalen. Utan tvivel kommer Tjchenkeli sin sida lika energiskt att söka höja Trotskijs auktoritet inom internationalen.

närpå till beundrare av den ”förnuftiga”, ”europeiska” (ickerevolutionära), ”legala” ”marxistiska” teorin och socialdemokratin. Arbetarklassen i Ryssland kunde inte bygga upp sitt parti på annat sätt än i en beslutsam trettioårig kamp mot opportunismens alla varianter. Erfarenheterna från världskriget, vilka ledde till ett skymfligt sammanbrott för den europeiska opportunismen och befäste förbundet mellan våra nationalliberaler och den socialchauvinistiska likvidatorriktningen, stärker oss ytterligare i övertygelsen att vårt parti också i fortsättningen måste följa samma konsekvent revolutionära väg.

Skrivet i juli-augusti 1915

Utgivet i broschyrform i augusti 1915 i Genève av redaktionen för tidningen *Sotsial-Demokrat*

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 26, s 307-350

Se även Lenins [Om den egna regeringens nederlag i det imperialistiska kriget](#)